IN EEN NOTENDOP

Curriculumontwerp in een notendop

Zeven bouwstenen van een krachtig curriculum – van idee tot ontwerp

Wessel Peters

Digitale versie voor de goodiebag van de HAN Toetsconferentie, 14 april 2022 – Bootcamp 4 «Bouwstenen van een krachtig curriculum: van idee tot ontwerp»

Inhoud

Waarom dit boekje?

Bouwsteen 1 – Visie

Bouwsteen 2 – Leeruitkomsten

Bouwsteen 3 – Samenhang en leerlijnen

Bouwsteen 4 – Krachtige didactiek

Bouwsteen 5 – Het toetsprogramma

Bouwsteen 6 – Ruimte voor flexibiliteit

Bouwsteen 7 – Samen ontwerpen en blijven verbeteren

Aan de slag met je team

Waarom dit boekje?

Ontwikkelingen als formatief handelen, programmatisch toetsen en flexibilisering vragen om heldere leeruitkomsten, krachtige didactiek en een goed toetsprogramma. Pas als die onderdelen op elkaar zijn afgestemd, ontstaat een krachtig curriculum. Dat klinkt goed – maar hoe doe je dat in de praktijk, en hoe werk je daar met collega's naartoe?

Dit boekje zet zeven bouwstenen op een rij. Bij elke bouwsteen vind je een korte uitleg en een paar vragen om met je team te bespreken. Je hoeft niet bij bouwsteen 1 te beginnen: begin daar waar in jouw opleiding de meeste winst te halen is.

Bouwsteen 1 – Visie

Een curriculum begint bij de vraag waartoe je opleidt. Welke professional wil je afleveren, en wat vind je belangrijk in leren en onderwijzen? Een gedeelde visie is het kompas voor alle volgende keuzes: zonder visie wordt elke ontwerpkeuze een losse beslissing.

> Bespreek: Welke drie woorden typeren onze afgestudeerde? Herkennen studenten en werkveld die woorden in ons onderwijs?

Bouwsteen 2 – Leeruitkomsten

Leeruitkomsten beschrijven wat een student aan het eind van een onderwijseenheid kan laten zien. Heldere leeruitkomsten zijn concreet, toetsbaar en betekenisvol voor de beroepspraktijk. Ze vormen de verbinding tussen visie, didactiek en toetsing.

- Formuleer vanuit wat de student laat zien, niet vanuit wat de docent behandelt
- Beperk het aantal: liever weinig en krachtig dan veel en versnipperd
- Maak het niveau zichtbaar: wat is «goed genoeg»?

> Bespreek: Kan een student op basis van onze leeruitkomsten zelf zien waar hij naartoe werkt?

Bouwsteen 3 – Samenhang en leerlijnen

Een curriculum is meer dan een verzameling vakken. Leerlijnen laten zien hoe kennis en vaardigheden zich over de jaren opbouwen (verticale samenhang) en hoe onderdelen binnen een periode op elkaar aansluiten (horizontale samenhang).

> Bespreek: Waar in ons programma doen we dubbel werk, en waar ontbreekt een schakel?

Bouwsteen 4 – Krachtige didactiek

Didactiek vertaalt leeruitkomsten naar leeractiviteiten. Krachtige didactiek activeert, sluit aan bij wat studenten al kennen en kunnen, en maakt het leren zichtbaar – zodat student en docent weten wat de volgende stap is. Formatief handelen hoort daar vanzelfsprekend bij: informatie verzamelen over het leren en die gebruiken om bij te sturen.

> Bespreek: Welke leeractiviteit levert ons de meest bruikbare informatie op over het leren van studenten?

Bouwsteen 5 – Het toetsprogramma

Toetsen is geen sluitstuk maar onderdeel van het ontwerp. Een goed toetsprogramma sluit aan bij de leeruitkomsten, combineert verschillende toetsvormen en maakt onderscheid tussen momenten om van te leren en momenten waarop een beslissing valt. Bij programmatisch toetsen worden beslissingen genomen op basis van meerdere datapunten in plaats van één toets.

- Welke beslissingen moeten er genomen worden, en op welk moment?
- Welke informatie is daarvoor nodig?
- Hoe krijgt de student feedback waarmee hij verder kan?

Bouwsteen 6 – Ruimte voor flexibiliteit

Studenten verschillen in vooropleiding, tempo en ambitie. Een flexibel curriculum biedt ruimte voor eigen keuzes – in leerroute, tempo of verdieping – zonder de samenhang uit het oog te verliezen. Dat vraagt om duidelijke leeruitkomsten en om toetsing die niet aan één leerroute vastzit.

> Bespreek: Waar kunnen studenten bij ons al kiezen, en waar zouden we meer ruimte willen geven?

Bouwsteen 7 – Samen ontwerpen en blijven verbeteren

Een curriculum ontwerp je niet alleen. Betrek collega's, studenten en het werkveld vanaf het begin. Werk in korte cycli: ontwerpen, uitproberen, evalueren en bijstellen. Zo groeit het curriculum mee met de praktijk en blijft het van het hele team.

> Bespreek: Wie zitten er aan tafel als wij ons curriculum ontwerpen? Wie missen we nog?

Aan de slag met je team

1. Kies samen de bouwsteen waar de meeste winst te halen is.
2. Breng in kaart hoe het nu gaat: wat werkt, wat knelt?
3. Formuleer een concrete eerste stap en spreek af wie wat doet.
4. Probeer uit, verzamel ervaringen en bespreek ze in het team.
5. Kies de volgende bouwsteen.

In de bootcamp ga je met collega's praktisch aan de slag met één van de bouwstenen, aan de hand van jullie eigen praktijk, en deel je de opbrengsten met de andere deelnemers. De inzichten en opdrachten kun je daarna ook inzetten binnen je eigen opleiding.